

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร
โรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

The Relationship between Emotional Quotient and Leadership Style
of School Administrators in Buddhist Way School Project under the Office of
Chanthaburi Primary Education Service Area 1

ศักดิ์นันท์ ศรีไพร

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the emotional quotient of school administrators in Buddhist Way School Project under the Office of Chanthaburi Primary Education Service Area 1; (2) to study the leadership style of school administrators in Buddhist Way School Project . ; and (3) to study the relationship between emotional quotient and leadership style of school administrators in Buddhist Way School Project . The research sample totaling 80 school administrators in Buddhist Way School Project under the Office of Chanthaburi Primary Education Service Area 1 in the 2011 academic year, consisted of 68 school directors and 12 school deputy directors, obtained by stratified random sampling. The sample size was determined with the use of Krejcie and Morgan's Sample Size Table. The employed research instruments were an emotional quotient assessment scale and a leadership style assessment scale with reliability

coefficients of .98 and .97 respectively. Statistics employed for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson product-moment correlation. Research findings revealed that (1) school administrators in Buddhist Way School Project under the Office of Chanthaburi Primary Education Service Area 1 had the highest emotional quotient in the aspect of creating motivation, followed by those in the aspects of social skills, self-regulation, empathy, and self-awareness, respectively; (2) school administrators in Buddhist Way School Project had the highest leadership style of the ethical dialectician leader, followed by those of the moral community leader, the instructional leader, the cooperate implementer leader, and the opportunist leader, respectively; and (3) the emotional quotient of school administrators in Buddhist Way School Project correlated positively with their leadership style at the high level, and significantly at the .01 level.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 (2) แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 80 คน จำแนกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน 68 คนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน 12 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์และแบบวัดภาวะผู้นำ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .98 และ .97 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันผลการวิจัยพบว่า

(1) ผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความฉลาดทางอารมณ์ในด้านการสร้างแรงจูงใจมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านทักษะทางสังคม ด้านการกำกับตนเองด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเราและด้านการตระหนักรู้ตนเอง ตามลำดับ (2) ผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธมีแบบภาวะผู้นำแบบยึดหลักจริยธรรมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ แบบผู้นำชุมชนด้านคุณธรรม แบบผู้นำทางการสอน แบบนักปฏิบัติ และแบบใช้ประโยชน์จากโอกาส ตามลำดับ และ (3) ความฉลาดทางอารมณ์กับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์ แบบภาวะผู้นำ
โรงเรียนวิถีพุทธประถมศึกษา

บทนำ

เป้าหมายสำคัญสูงสุดในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542(ราชกิจจานุเบกษา2542: 3) คือ การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งอาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าจุดเน้นที่สำคัญในการสร้างเสริมพัฒนานักเรียนคือการพัฒนาให้เป็นคนดี เป็นคนเก่งและมีความสุข กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมและพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีจึงได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนควบคู่กับการพัฒนาทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม พร้อมทั้งริเริ่มโครงการ “โรงเรียนวิถีพุทธ” ขึ้นในปี พ.ศ. 2546 เพื่อให้โรงเรียนในโครงการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ประยุกต์ในการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา อย่างบูรณาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2548: 3-7) การดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยความรู้ความสามารถทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญเพราะเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนครูให้สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปบูรณาการในการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนยังต้องมีภาวะผู้นำและความฉลาดทางอารมณ์ดังที่ซาโลเวย์และเมเยอร์ (Salovey and Mayer, 1990:313) ได้กล่าวไว้ว่าความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถในการตระหนักรู้ความคิด ความรู้สึก ภาวะอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้โกลแมน (Goleman 1998: 32-34) ยังได้อธิบายว่า ผู้นำที่จะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จจำเป็นต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ จึงจะทำให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ สามารถบริหารจัดการตนเองและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นได้ส่วนภาวะผู้นำของบริหาร

โรงเรียนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธนั้น สอดคล้องกับที่เบนนิส (Bennis 1989 : 15-16) กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพหรือความสำเร็จขององค์การขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การแห่งนั้นเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2536: 235) ได้อธิบายว่าผู้บริหารโรงเรียนที่รู้จักใช้ภาวะผู้นำจะทำให้โรงเรียนมีการพัฒนา อันจะทำให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้น และยังส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนอีกด้วย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีหน้าที่ประสานงาน กำกับ ดูแลติดตามและประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา โดยดูแลรับผิดชอบโรงเรียนในอำเภอเมืองจันทบุรี อำเภอท่าใหม่ อำเภอแก่งหางแมวและอำเภอนายายอามจำนวนทั้งสิ้น 88 โรงเรียน ทั้งนี้ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีความสมดุลทั้งเชาวน์ปัญญาและเชาวน์อารมณ์ตามแนวทางของโรงเรียนวิถีพุทธ โดยคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธและสร้างเครือข่ายให้โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการนับตั้งแต่ปี.ศ. 2546 เป็นต้นมา และจากการศึกษาปัญหาการบริหารจัดการของโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 12552: 32) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนยังไม่ตระหนักถึงการนำแนวคิดหลักการสำคัญของโรงเรียนวิถีพุทธไปใช้ให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดหมาย และไม่ได้บูรณาการการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน วัด ที่จะช่วยเหลือเกื้อกูล พัฒนานักเรียนและสังคมเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน

การที่ผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ยังมีปัญหาบางประการในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการอาจสืบเนื่องมาจากปัจจัยที่มีอิทธิพลบางประการ เช่น ภาวะผู้นำ ความฉลาดทาง

อารมณ์ เป็นต้น จากเหตุผลดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “ ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ” ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ได้พัฒนานตนเองในด้านความฉลาดทางอารมณ์และภาวะผู้นำตลอดจนเป็นแนวทางให้หน่วยงานต้นสังกัดนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต1
2. เพื่อศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ความฉลาดทางอารมณ์กับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมาก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธตามแนวคิดของโกลแมน(Goleman 1998: 32-34) ซึ่งจำแนกความฉลาดทางอารมณ์เป็น 5 ด้านคือ ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ด้านการกำกับตนเอง ด้านการสร้างแรงจูงใจ

ด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเราและด้านทักษะทางสังคมส่วน
แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธใช้กรอบ
แนวคิดแบบภาวะผู้นำของบอทเทอรี่(Bottery 2004:
198-214) ซึ่งจำแนกแบบภาวะผู้นำเป็น 5 แบบคือแบบ
ใช้ประโยชน์จากโอกาส แบบนักปฏิบัติ แบบผู้นำทางการ
สอน แบบผู้นำชุมชนด้านคุณธรรมและแบบยึดหลัก
จริยธรรมตามลำดับ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร
โรงเรียนวิถิพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 100 คน จาก 88
โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี
เขต 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 80 คน จำแนกเป็น
ผู้อำนวยการโรงเรียน 68 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน
12 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ
เครซี่และมอร์แกนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และ
กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นเครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า เป็น
แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ของโกลแมน
(Goleman,1998:32-34) ที่พัฒนาขึ้นโดยฉัตรฤดี สุขปลั่ง
(2543: 148-151) และเป็นแบบภาวะผู้นำของบอทเทอรี่
(Bottery 2004: 198-214) ที่พัฒนาขึ้นโดยคานิง แก้ว
อนันต์ (2550: 122-126) แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์
และแบบวัดภาวะผู้นำมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .98 และ .97
ตามลำดับผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
โดยขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธที่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่าง โดยให้ส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์และส่วน
หนึ่งผู้วิจัยไปรับคืนด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ส่งไป
จำนวน 80 ฉบับ ได้รับคืน 80 ฉบับ แบบสอบถามที่
ได้รับคืนคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนโดยตรวจ
ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนแล้วคัดเลือกไว้
เฉพาะแบบสอบถามที่ตอบครบทุกข้อ ปรากฏว่า
แบบสอบถามที่ได้รับคืนทุกฉบับมีความสมบูรณ์ คิดเป็น
ร้อยละ 100 นำแบบสอบถามมาลงรหัสข้อมูลแล้วนำไป
ประมวลผลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติที่เกี่ยวข้องด้วย
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ
ผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ความถี่และร้อยละ
ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ
วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้ว
แปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร
โรงเรียนวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
แล้วแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ความสัมพันธ์ระหว่าง
ความฉลาดทางอารมณ์กับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร
โรงเรียนวิถิพุทธ วิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน(Pearson's Product Moment
Correlation Coefficient) และแปลผลตามเกณฑ์ที่
กำหนดไว้

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่ง
ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 65 คนคิดเป็นร้อยละ 85
มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท จำนวน 54 คน
คิดเป็นร้อยละ 67.50 และมีประสบการณ์บริหารโรงเรียน
วิถิพุทธเป็นระยะเวลา 5 ปีขึ้นไปจำนวน 62 คน คิดเป็น
ร้อยละ 77.50 ผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความ
ฉลาดทางอารมณ์ในด้านการสร้างแรงจูงใจมากที่สุด
รองลงมาได้แก่ ด้านทักษะทางสังคมด้านการกำกับตนเอง
ด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และด้านการตระหนักรู้
ตนเอง ตามลำดับผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
มีแบบภาวะผู้นำแบบยึดหลักจริยธรรมมากที่สุด รองลงมา

ได้แก่ แบบผู้นำชุมชนด้านคุณธรรม แบบผู้นำทางการสอน แบบนักปฏิบัติ และแบบใช้ประโยชน์จากโอกาสตามลำดับความฉลาดทางอารมณ์กับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุดได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ด้านทักษะทางสังคมกับแบบภาวะผู้นำแบบผู้นำทางการสอน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความฉลาดทางอารมณ์ทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการสร้างแรงจูงใจ รองลงมาได้แก่ ด้านทักษะทางสังคม ด้านการกำกับตนเองด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ตามลำดับซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของโกลแมน (1998 :94) ที่กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหาร นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอิสริยาภรณ์ ชัยกุลลาบ (2553:53-54) ที่ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ผลการวิจัยสรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดเลยมีความฉลาดทางอารมณ์โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง การที่ผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านการสร้างแรงจูงใจสูงกว่าด้านอื่นๆ

น่าจะมีสาเหตุมาจากการผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.5 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท และร้อยละ 75 มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธมากกว่า 5 ปี ซึ่งคุณลักษณะดังที่กล่าวมาอาจเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธเห็นว่าการสร้างแรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารงานให้บรรลุผลสำเร็จ จึงได้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญในการนำหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับการจูงใจไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ขณะเดียวกันผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธก็ได้พัฒนาดตนเองให้มีทักษะในการสร้างแรงจูงใจและนำไปใช้ประโยชน์ทุกครั้งที่มีการตัดสินใจและมอบหมายสำคัญแก่ครูหรือผู้ร่วมงาน ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาจึงอาจเป็นสาเหตุให้ผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านการสร้างแรงจูงใจสูงกว่าด้านอื่นๆ

2. จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีแบบภาวะผู้นำแบบยึดหลักจริยธรรมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ แบบผู้นำชุมชนด้านคุณธรรม แบบผู้นำทางการสอน แบบนักปฏิบัติ และแบบใช้ประโยชน์จากโอกาส ตามลำดับซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คำนิ้ง แก้วอนันต์ (2550:101-104) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยสรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีแบบภาวะผู้นำแบบยึดหลักจริยธรรมมากที่สุด

การที่ผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีแบบภาวะผู้นำแบบยึดหลักจริยธรรมมากที่สุด น่าจะมีสาเหตุมาจากการ

ผู้บริหารโรงเรียนวิสุทธิพุทธต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพซึ่งกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี พัฒนาตนให้มีคุณธรรมอุทิศตนเพื่อหน้าที่ มีความเสียสละและกล้าหาญทางจริยธรรม (ราชกิจจานุเบกษา 2548 : 42-47) นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนยังได้รับการพัฒนา ก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรมและดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียนวิสุทธิพุทธทุกคนเป็นพุทธศาสนิกชน จึงต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมของพุทธศาสนา เช่น เบญจศีล ฆราวาสธรรม พรหมวิหารสี่ เป็นต้น และในฐานะหัวหน้าสถานศึกษาผู้บริหารโรงเรียนวิสุทธิพุทธต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู นักเรียนและคนในชุมชน โดยยึดมั่นและปฏิบัติตามกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพ วินัยของข้าราชการและขนบธรรมเนียมอันดีงามของสังคม ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาจึงอาจเป็นสาเหตุให้ผู้บริหารโรงเรียนวิสุทธิพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีแบบภาวะผู้นำแบบยึดหลักจริยธรรมมากที่สุด

3. จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์กับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนวิสุทธิพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด คือความฉลาดทางอารมณ์ด้านทักษะทางสังคมกับแบบภาวะผู้นำแบบผู้นำทางการสอน ($r = .73$) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่ความฉลาดทางอารมณ์กับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนวิสุทธิพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีค่าสหสัมพันธ์กันสูงสุดได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ด้านทักษะทางสังคมกับแบบภาวะผู้นำแบบผู้นำทางการสอนน่าจะมีสาเหตุมาจากภารกิจหลักของโรงเรียน คือ

การจัดการเรียนการสอน จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร และในการพัฒนาการเรียนการสอนผู้บริหารโรงเรียนจะต้องทำงานร่วมกับครู บุคลากร และแหล่งวิทยาการในชุมชนหรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งจะต้องมีการประสานงานที่ดีโดยใช้ทักษะทางสังคมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากเหตุผลดังที่กล่าวมาจึงอาจจะเป็นสาเหตุให้ ความฉลาดทางอารมณ์ด้านทักษะทางสังคมกับแบบภาวะผู้นำแบบผู้นำทางการสอนของผู้บริหารโรงเรียนวิสุทธิพุทธจึงมีค่าสหสัมพันธ์กันสูงกว่าคู่อื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนวิสุทธิพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความฉลาดทางอารมณ์ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ คือความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ควรจัดการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเองของผู้บริหารโรงเรียน โดยการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาจิตอันประกอบด้วย การศึกษา ศิลป สมาธิ ปัญญาที่จะนำไปสู่การพัฒนาจิตที่แข็งแกร่ง มั่นคงและทำให้รู้จักจุดเด่นและจุดด้อยของตัวเอง นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้เหมาะสมกับความพร้อมและความสนใจของตนเองควรเสริมสร้างกำลังใจตลอดจนสร้างวัฒนธรรมองค์การที่สนับสนุนผลของการพัฒนาและมีการประเมินผลการ

พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์อย่างต่อเนื่องสำหรับผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเอง เช่น พิจารณาลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ของตนเอง ฝึกสมาธิและมีสติกับการรู้ตัวฝึกการรับรู้อารมณ์ของตนเอง สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ศึกษาจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ โดยใช้เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพรวมทั้งขยายระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ยาวนานเพียงพอที่จะทำให้ข้อมูลตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- [1] คำนิง แก้วอนันต์. 2550. “ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [2] ฉัตรฤดี สุขปลั่ง. 2543. “ผลของบุคลิกภาพและเขาวนอารมณ์ที่มีต่อคุณภาพของการให้บริการตามการรับรู้ของหัวหน้างาน ของพนักงานส่วนหน้าของโรงแรมชั้นหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [3] “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542”. 2542, ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกาเล่ม 116 ตอนที่ 74ก หน้า 3
- [4] “ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548” (2548, 5 กันยายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122ตอนพิเศษ 76 ง หน้า 39 - 46
- [5] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1. 2552. รายงาน ผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ประจำปีการศึกษา 2552.
- [6] กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548. แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ กรุงเทพมหานคร สำนักพัฒนาวัดกรรมการจัดการศึกษา
- [7] เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2536. “ภาวะผู้นำ” ในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติ ในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5 หน้า 1- 96. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- [8] เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2538. “ภาวะผู้นำ” ในประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ มหบัณฑิตบริหารการศึกษา หน่วยที่ 3 หน้า 73- 91. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- [9] อีสริยาภรณ์ ชัยกุลหลาบ. 2553. “ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 เขต 2 และเขต 3”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- [10] Benis,W.G. 1989. On Becoming a
Leader. Reading.M.A: Addisonweley
- [11] Bottery,M. 2004. The Challenges of
Educational
Leadership.London: Paul Chapman.
- [12] Goleman,D. 1998. Working with emotional
intelligence. New York: Bantam Books.
- [13] Salovey,P. & Mayer J.D 1990. Emotional
intelligence. Imagination, Cognition and
Personality